

Τακτικό Ευρωβαρόμετρο 94

Εθνική έκθεση

Κοινή γνώμη στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Ελλάδα

Χειμώνας 2020/2021

Η έρευνα αυτή έγινε κατόπιν αιτήματος και υπό τον συντονισμό της Γενικής Διεύθυνσης Επικοινωνίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Η ανάλυση αυτή έγινε για την Αντιπροσωπεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην Ελλάδα.

Το κείμενο αυτό δεν εκφράζει αναγκαστικά τις θέσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι ερμηνείες ή τοποθετήσεις της παρούσας ανάλυσης εκφράζουν αποκλειστικά και μόνο την άποψη του συντάκτη.

Τακτικό Ευρωβαρόμετρο 94

Εθνική Έκθεση

ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

ΕΛΛΑΔΑ

<https://europa.eu/eurobarometer>

Η έρευνα αυτή έγινε κατόπιν αιτήματος και υπό τον συντονισμό της Γενικής Διεύθυνσης Επικοινωνίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Η ανάλυση αυτή έγινε για την Αντιπροσωπεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην Ελλάδα από την Όλγα Σταυροπούλου-Σαλαμούρη [Μίλητος Συμβουλευτική Α.Ε.].

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	2
I. ΓΕΝΙΚΟΤΕΡΟ ΑΙΣΘΗΜΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ	3
1. Η εικόνα της Ευρωπαϊκής Ένωσης	3
2. Ευρωπαϊκή Ιθαγένεια: αίσθηση «ανήκειν» & δικαιώματα	4
3. Εμπιστοσύνη στους θεσμούς και τα θεσμικά όργανα	4
II. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ	6
1. Ποιότητα ζωής και προσδοκίες	6
2. Σημαντικότερα προβλήματα για την Ελλάδα & Ε.Ε.	7
III. ΜΕΛΛΟΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ	8
1. Κοινές ευρωπαϊκές πολιτικές	8
2. Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία	9
3. Next Generation EU/Επόμενη Γενιά Ε.Ε.	9
IV. COVID-19	10
1. Διαχείριση της πανδημίας	10
ΕΠΙΛΟΓΟΣ	11

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το «Τακτικό Ευρωβαρόμετρο ΕΒ 94» διεξήχθη δια ζώσης και ολοκληρώθηκε κατ' εξαίρεση με διαδικτυακές συνεντεύξεις, λόγω της πανδημίας Covid-19, από την Kantar στο διάστημα 12 Φεβρουαρίου - 11 Μαρτίου 2021, κατόπιν αιτήματος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Γενική Διεύθυνση Επικοινωνίας). Η έρευνα διεξήχθη στα 27 κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τις 5 υποψήφιες προς ένταξη χώρες (Αλβανία, Μαυροβούνιο, Βόρεια Μακεδονία, Σερβία και Τουρκία), στο Ηνωμένο Βασίλειο, τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη, την Ισλανδία, τη Νορβηγία, την Ελβετία, την «περιοχή όχι υπό τον άμεσο έλεγχο της Κυπριακής Δημοκρατίας (Τουρκοκυπριακή Κοινότητα)» και το Κοσσυφοπέδιο (η ονομασία αυτή χρησιμοποιείται με επιφύλαξη των θέσεων ως προς το καθεστώς και συνάδει με την απόφαση 1244(1999) του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών και τη γνώμη του Διεθνούς Δικαστηρίου σχετικά με τη Διακήρυξη της ανεξαρτησίας του Κοσσυφοπεδίου). Στο ελληνικό τμήμα της έρευνας συμμετείχαν 1.058 πολίτες, καλύπτοντας την ελληνική επικράτεια¹.

Όπου χρησιμοποιείται ο όρος «ευρωπαίοι πολίτες» ή «υπόλοιποι ευρωπαίοι πολίτες» αναφέρεται στον ευρωπαϊκό μέσο όρο (ΕΥ27), δηλαδή στα αποτελέσματα που καταγράφηκαν στα 27 κράτη-μέλη. Επίσης, οι ενδείξεις (+) και (-) αποτυπώνουν συγκρίσεις, δηλαδή την αύξηση ή μείωση των ποσοστιαίων μονάδων που καταγράφηκαν σε προηγούμενη έρευνα (ΕΒ93 - Καλοκαίρι 2020 και όπου απαιτείται με το ΕΒ92 – Φθινόπωρο 2020), συγκριτικά με την παρούσα, σε πεδία που συμπίπτουν και παρουσιάζουν ενδιαφέρον.

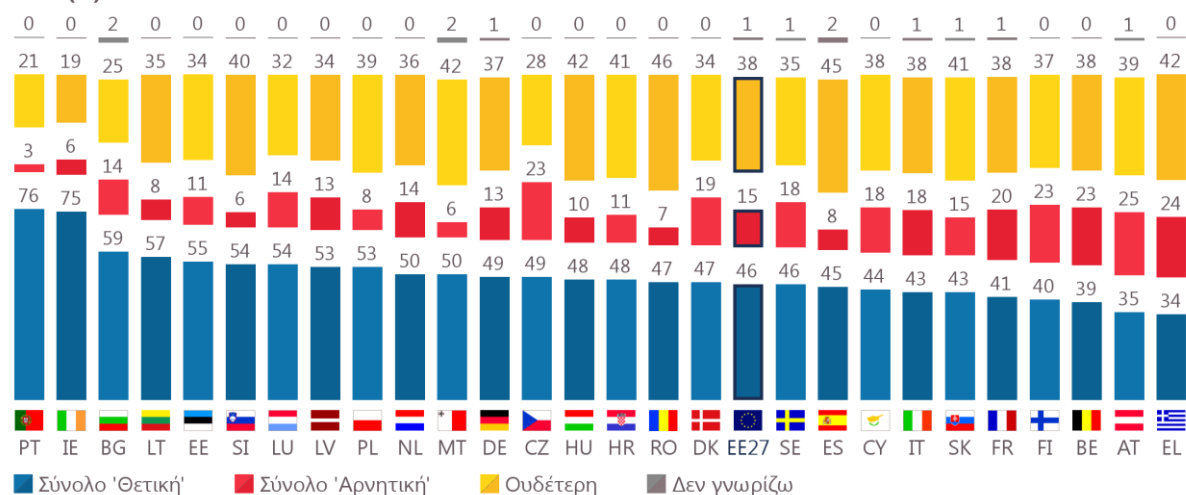
¹ Για περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με τη μεθοδολογία, ανατρέξτε στην ενότητα Τεχνικές Προδιαγραφές στην Έκθεση Αρχικών αποτελεσμάτων του Τακτικού Ευρωβαρόμετρου

I. ΓΕΝΙΚΟΤΕΡΟ ΑΙΣΘΗΜΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

1. Η εικόνα της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η εικόνα της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τους ευρωπαίους πολίτες εμφανίζεται ως θετική (EU27:46%), με το ποσοστό αυτό να είναι ενισχυμένο κατά 6 ποσοστιαίες μονάδες σε σχέση με την αντίστοιχη μέτρηση (καλοκαίρι 2020). **Η Ελλάδα, παρά το γεγονός ότι καταγράφει ένα από τα χαμηλότερα ποσοστά, εμφανίζει αύξηση (+7 μονάδες) σχετικά με τη θετική εικόνα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (EL:34%).** Αυτό αντανακλάται και στη μείωση κατά 8 μονάδες (σύγκριση EB93) του ποσοστού της ελληνικής κοινής γνώμης που έχει αρνητική εικόνα για την Ε.Ε. (EL:24%), με αποτέλεσμα η Ελλάδα να μην έχει πλέον το υψηλότερο αρνητικό ποσοστό, μειώνοντας ταυτόχρονα τη διαφορά της από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο (EU:15%), η οποία στην προηγούμενη έρευνα άγγιξε τις 13 ποσοστιαίες μονάδες, έναντι 9 μονάδων στην παρούσα έρευνα. Το 42% των Ελλήνων εμφανίζει ουδέτερη άποψη για την Ε.Ε, ποσοστό που έχει αυξηθεί κατά 1 ποσοστιαία μονάδα.

D78 Γενικά, η εικόνα που έχετε για την ΕΕ είναι πολύ θετική, αρκετά θετική, ουδέτερη, αρκετά αρνητική ή πολύ αρνητική; (%)

34% των Ελλήνων ερωτηθέντων έχουν θετική εικόνα για την Ευρωπαϊκή Ένωση (EU27:46%), ενώ ουδέτερη στάση (ούτε θετική ούτε αρνητική) φαίνεται να έχει το 42% (EU27:38%). Αξιοσημείωτο είναι ότι το ποσοστό που φέρεται να έχει αρνητική εικόνα για την Ε.Ε. ολοένα και μειώνεται από το 2016 κι εφεξής (EB94_2020:24%, EB93_2020:32%, EB92_2019:31%, EB90_2018:35%, EB88_2017:43%, EB86_2016:47%).

Πιο συγκεκριμένα, τα **θετικά αποτελέσματα** που έχει επιτύχει η Ευρωπαϊκή Ένωση, ιεραρχούνται σύμφωνα με τη σπουδαιότητά τους ως εξής: Η ελεύθερη κυκλοφορία ανθρώπων, αγαθών και υπηρεσιών εντός της Ε.Ε. κρατά την πρώτη θέση (EL:58%, EU27:54%), η διασφάλιση της ειρήνης μεταξύ των κρατών-μελών της Ε.Ε. (EL:57%, EU27:52%), η οικονομική δύναμη της Ε.Ε. (EL:37%, EU:23%), η αλληλεγγύη μεταξύ των κρατών μελών της Ε.Ε. (EL:31, EU27:25%), η πολιτική και διπλωματική της επιρροή στον υπόλοιπο κόσμο (EL:26%, EU27:21%), τα προγράμματα ανταλλαγής φοιτητών, όπως για παράδειγμα το Erasmus (EL:16%, EU27:19%), το επίπεδο κοινωνικής πρόνοιας στην Ε.Ε. (υγειονομική περίθαλψη, εκπαίδευση, συντάξεις) αξιολογείται αρκετά χαμηλότερα στην Ελλάδα (EL:16%, EU27:24%), όπως άλλωστε και η Κοινή Γεωργική Πολιτική (EL:6%, EU27:11%).

Τα ποσοστά δυσαρέσκειας για τον τρόπο με τον οποίο λειτουργεί η δημοκρατία στην Ε.Ε. κυμαίνονται στα ίδια επίπεδα (EL:66%+2, EU27:42%), όπως επίσης και τα ποσοστά δυσαρέσκειας για τον τρόπο που λειτουργεί η δημοκρατία στην Ελλάδα (EL:67%+1, EU27:44%). Παρά ταύτα, παρατηρείται

συνεχής μείωση των αρνητικών ποσοστών από το 2016 κι μετά, με μια πιο θετική εικόνα για την Ε.Ε. να ενισχύεται σταδιακά.

Ενισχυμένη και σε ιδιαίτερα υψηλό ποσοστό εμφανίζεται η εκτίμηση των Ελλήνων πολιτών, ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση διαθέτει τη δύναμη και τον τρόπο να υπερασπίζεται τα συμφέροντα των πολιτών της στην παγκόσμια οικονομία (EL:81%+1, EU27:69%+1). Ως εκ τούτου, οι Έλληνες πολίτες δηλώνουν, ότι μόνο εντός της Ε.Ε. (EL:66%-2, EU27:66%+3) σε ένα πλαίσιο ασφάλειας και επιδίωξης κοινών συμφερόντων, μπορεί η χώρα να αντιμετωπίσει καλύτερα το μέλλον.

2. Ευρωπαϊκή Ιθαγένεια: αίσθηση «ανήκειν» & δικαιώματα

Το ποσοστό των Ελλήνων που δηλώνουν ότι **αισθάνονται πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης** εμφανίζεται ενισχυμένο (EL:64%+10, EU27:74%+4), μειώνοντας τη διαφορά στις 10 ποσοστιαίες μονάδες από το αντίστοιχο ποσοστό του ευρωπαϊκού μέσου όρου, η οποία κατά την τελευταία έρευνα ξεπερνούσε τις 16 μονάδες. Η θετική αυτή αλλαγή καταγράφεται παρά τη σταθερή πεποίθηση των Ελλήνων ότι τα συμφέροντα της χώρας τους δεν λαμβάνονται όσο θα έπρεπε υπόψη στην Ευρ. Ένωση (EL:73%+4, EU27:36%-2), καθώς και τη μικρή αύξηση του ποσοστού όσων πιστεύουν ότι η προσωπική τους άποψη δεν είναι υπολογίσιμη στην Ε.Ε. (EL:97%+2, EU27:87%). **Το βασικότερο δε στοιχείο που φαίνεται να ενισχύει την αίσθηση του «ανήκειν» και της κοινότητας είναι -αυτή τη φορά- η οικονομία (EL:41%+10, EU27:26%+1), αφήνοντας τα πολιτιστικά χαρακτηριστικά στη δεύτερη θέση (EL:37%-6, EU27:23%-4).**

Τα υπόλοιπα στοιχεία που ενισχύουν το αίσθημα του «ανήκειν» μεταξύ των πολιτών της Ε.Ε. είναι η αντίληψη ενός ενιαίου γεωγραφικού χώρου (EL:27%-4, EU27:23%+4), οι κοινές αξίες (EL:25%+2, EU27:23%-2), η κοινή ιστορία (EL:23%-5, EU27:22%+1), η αλληλεγγύη που διακρίνει τις ευρωπαϊκές κοινωνίες (EL:22%+13, EU27:20%+8), το κράτος δικαίου (EL:20%-5, EU27:19%+1), η θρησκεία (EL:15%-2, EU27:8%-1), η εκπαίδευση (EL:15%+4, EU27:15%+1), οι επιστήμες, η τεχνολογία και οι εφευρέσεις (EL:12%-5, EU27:12%-1), ο αθλητισμός (EL:11%-5, EU27:14%-3), η κοινή φροντίδα για το περιβάλλον (EL:9%, EU27:18%-1), οι γλώσσες (EL:7%-3, EU27:9%), καθώς και η φροντίδα για την υγεία και θέματα συνταξιοδότησης (EL:6%-1, EU27:13%+1).

Σχετικά με τη **γνώση των δικαιωμάτων** ως ευρωπαίοι πολίτες, **το ποσοστό των Ελλήνων που δηλώνουν ότι τα γνωρίζουν σε ικανοποιητικό βαθμό εμφανίζεται ιδιαίτερα βελτιωμένο (EL:52%+6, EU27:61%+4 (μείωση κατά 6 ποσοστιαίες μονάδες αυτών που δηλώνουν ότι δεν γνωρίζουν τα δικαιώματά τους ως ευρωπαίοι πολίτες σε ικανοποιητικό βαθμό: EL:48%-6%, EU27:38%).** Η σημαντική αυτή βελτίωση αποτυπώνεται και στην αυξητική τάση που παρουσιάζει η **επιθυμία των Ελλήνων να μαθαίνουν ολοένα και περισσότερα για τα δικαιώματά τους ως ευρωπαίοι πολίτες (EL:83%+8, EU27:72%+4).**

3. Εμπιστοσύνη στους θεσμούς και τα θεσμικά όργανα

Εμπιστοσύνη εκφράζεται μόνο στο θεσμό της υγείας και του ιατρικού προσωπικού από 8 στους 10 Έλληνες και ευρωπαίους πολίτες (EL:80%+2, EU27:80%), με όλους τους άλλους θεσμούς που παραθέτει η έρευνα να συγκεντρώνουν ποσοστά δυσπιστίας. Είναι προφανές ότι η διαχείριση της πανδημίας του κορωνοϊού που κλήθηκε να αντιμετωπίσει το υγειονομικό προσωπικό, επιδοκιμάζεται με την ψήφο εμπιστοσύνης που εκφράζεται από την πλειοψηφία των ερωτηθέντων της έρευνας, σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.

6 στους 10 Έλληνες πολίτες δεν εμπιστεύονται την Ευρωπαϊκή Ένωση (EL:63%-3, EU27:43%). Αξίζει να σημειωθεί πως σε εθνικό επίπεδο η τάση είναι μεγαλύτερη, καθώς δεν εμπιστεύονται τα πολιτικά κόμματα (EL:88%, EU27:75%), την ελληνική κυβέρνηση (EL:71%+9, EU27:60% εθνική κυβέρνηση), τη

Βουλή των Ελλήνων (EL:73%+2, EU27:60% εθνική βουλή), τη δημόσια διοίκηση (EL:76%+10, EU27:46%) και τις περιφερειακές/τοπικές δημόσιες αρχές (EL:66%+6, EU27:41%).

Όσον αφορά δε στη δυσπιστία των Ελλήνων απέναντι στα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης παραμένουν, για μια ακόμη χρονιά, τα υψηλότερα (αρνητικά) της έρευνας: Ευρ. Κεντρική Τράπεζα (EL:66%-6, EU27:39%), Ευρ. Επιτροπή (EL:65%, EU27:38%), Ευρ. Κοινοβούλιο (EL:55%-3, EU27:38%). Παρά ταύτα, τα ποσοστά δυσπιστίας (2020) εξακολουθούν να βρίσκονται στα χαμηλότερα επίπεδα συγκριτικά με την περίοδο 2014-2018, συνεχίζοντας την τάση που καταγράφηκε το 2019.

Αν και χαμηλή η εμπιστοσύνη των Ελλήνων στην Ευρωπαϊκή Ένωση και τα θεσμικά της όργανα παραμένει υψηλότερη από αυτήν απέναντι στα εθνικά θεσμικά όργανα, με εξαίρεση την υγεία και το ιατρικό προσωπικό, τον στρατό (EL:80%-5, EU27:74%+2) και την αστυνομία όπου όμως καταγράφει -14 πτώση του ποσοστού εμπιστοσύνης (EL:56%-14, EU27:69%-2). Τέλος, σχετικά με το θεσμό της δικαιοσύνης, τα ποσοστά εμπιστοσύνης/δυσπιστίας διαμορφώνονται ως εξής: ΝΑΙ EL:50%-7, EU27:52% | ΟΧΙ EL:49%+8, EU27:44%.

Συνεχιζόμενο είναι και το έλλειμμα εμπιστοσύνης στα ελληνικά ΜΜΕ. Το ποσοστό για την τηλεόραση παραμένει το υψηλότερο αρνητικό της έρευνας (EL:74%, EU27:45%) και ακολουθούν, με σημαντική μείωση των αρνητικών ποσοστών (σύγκριση με έρευνα EB92, φθινόπωρο 2020) που συγκεντρώνουν, ο γραπτός τύπος (EL:54%-14, EU27:42%) και το ραδιόφωνο (EL:49%-13 (EB, EU27:35%). Στον αντίποδα βρίσκεται **το διαδίκτυο που χαίρει της εμπιστοσύνης των Ελλήνων**, περισσότερο από τους υπόλοιπους Ευρωπαίους (EL:54%+12, EU27:35%), αν και δεν εμπιστεύονται τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (EL:58%-1, EU27:68%).

Γενικότερα οι Έλληνες θεωρούν ότι **οι πληροφορίες που παρέχουν τα ελληνικά μέσα μαζικής ενημέρωσης είναι αναξιόπιστες** (EL:60%+6, EU28:34%) και αλλοιωμένες λόγω χειραγώγησης από πολιτικά/οικονομικά/εμπορικά συμφέροντα (EL:83%+5, EU27:51%). Μάλιστα, πιστεύουν -σε ιδιαίτερα υψηλό ποσοστό που αγγίζει το σύνολο των ερωτηθέντων και είναι το δεύτερο μεγαλύτερο στην Ε.Ε.- ότι λαμβάνουν διαστρεβλωμένες ή ψευδείς πληροφορίες και ειδήσεις (EL:90%+5, EU27:71%). Το ποσοστό που δηλώνει ότι εύκολα αναγνωρίζει πότε αυτό συμβαίνει εμφανίζεται ιδιαίτερα αυξημένο από την προηγούμενη περίοδο της έρευνας και οπωσδήποτε αρκετά υψηλότερο συγκριτικά με τους υπόλοιπους ευρωπαίους πολίτες (EL:81%+15, EU27:65%). Στα ίδια υψηλά επίπεδα κινείται και το ποσοστό των Ελλήνων που πιστεύει ότι το φαινόμενο αυτό πλήττει σοβαρά τη δημοκρατία (EL:95%+4 EU27:82%) αλλά και τη χώρα (EL:94%+6 EU27:76%).

Αντικειμενική αξιολογείται η κάλυψη των ευρωπαϊκών θεμάτων από τα ΜΜΕ (ραδιόφωνο EL:50%+7 EU27:55% | γραπτός τύπος EL:42%+4, EU27:50% | ιστότοποι EL:54%+12, EU27:46% | κοινωνικά δίκτυα στο ίντερνετ EL:40%-1, EU27:32%). Ωστόσο, σημαντική αύξηση του ποσοστού των Ελλήνων θεωρεί ότι η τηλεόραση παρουσιάζει «πιο θετικά» τα ευρωπαϊκά θέματα (EL:59%+13 EU27:24%). Το διαδίκτυο εμφανίζεται ως πρώτη επιλογή των Ελλήνων για την ενημέρωσή τους για τα τεκταινόμενα στην Ε.Ε. σημειώνοντας σημαντική αύξηση από το 2019 (EL:70%+19, EU27:55%), με την τηλεόραση να περνά στη 2^η θέση (EL:53%, EU27:54%) και να ακολουθούν οι ενημερωτικοί ιστότοποι, ειδησεογραφικά περιοδικά (EL:42%, EU27:33%), οι συζητήσεις με συγγενείς/φίλους/συνάδελφους (EL:36%, EU27:23%), τα κοινωνικά δίκτυα στο διαδίκτυο (EL:32%, EU27:16%), τα ιστολόγια (EL:21%+4, EU27:4%), το ραδιόφωνο (EL:18%, EU27:21%), και οι εφημερίδες (EL:11%+10, EU27:22%).

Ανατρέχοντας σε παλαιότερες έρευνες (βλ. πίνακα), επιβεβαιώνεται ως διαχρονικό εύρημα το **έλλειμμα ενημέρωσης των Ελλήνων για τα ευρωπαϊκά θέματα** (EL:84%+12 | αθροιστικά «όχι και τόσο καλά ενημερωμένοι» + «καθόλου ενημερωμένοι» EU27:69%).

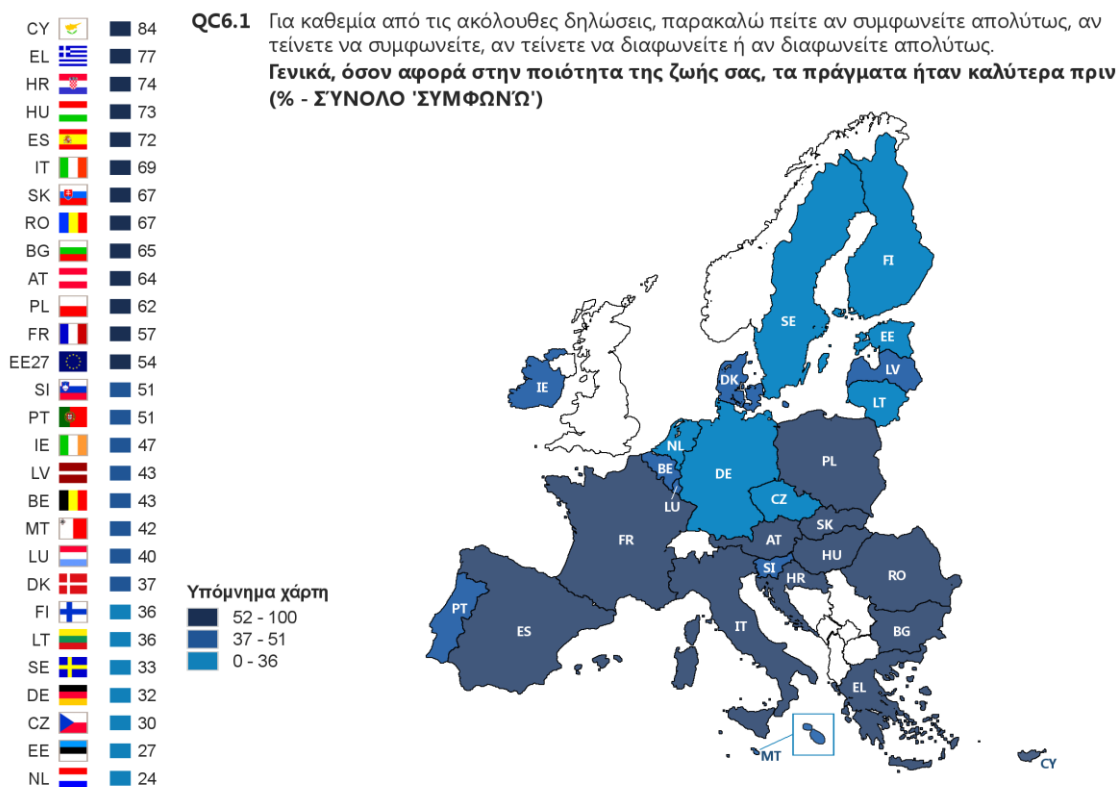
Έλλειμμα Ενημέρωσης										
2020 EB94	2019 EB92	2018 EB90	2017 EB88	2016 EB86	2015 EB84	2014 EB82	2013 EB80	2012 EB78	2011 EB76	2010 EB74
84%	72%	66%	67%	69%	63%	67%	76%	76%	71%	70%

II. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

1. Ποιότητα ζωής και προσδοκίες

1 στους 2 Έλληνες εκφράζουν ικανοποίηση για την καθημερινή τους ζωή (EL:52%-9, EU27:79%-5), παρόλο που δεν θεωρούν ότι η κατάσταση που βρίσκεται η Ελλάδα είναι ικανοποιητική (EL:78%+1, EU27:62% εθνική κατάσταση). Αξίζει να σημειωθεί ότι το ευρωπαϊκό ποσοστό καταγράφει αρνητική αύξηση +8%.

9 στους 10 Έλληνες βρίσκουν ότι η ελληνική οικονομία είναι σε κακή κατάσταση («κακή», EL:90%-1, EU27:69%+5 για εκάστοτε εθνική οικονομία), χωρίς ωστόσο να καταγράφουν το υψηλότερο αρνητικό ποσοστό στην παρούσα έρευνα, το οποίο καταγράφει η Ιταλία με 92%. Σημειώνεται η σημαντική μείωση του ποσοστού των Ευρωπαίων που αξιολογούν θετικά την εκάστοτε εθνική τους οικονομία, το οποίο από 47% το 2019, 34% το καλοκαίρι 2020, περνά στο 29% στην παρούσα έρευνα.

Ψηλά στην αρνητική κατάταξη βρίσκεται το ποσοστό των Ελλήνων που δηλώνουν ότι **η ποιότητα της ζωής τους έχει χειροτερέψει** (EL: 77%-6 EU27:54%+3). Στην προηγούμενη έρευνα, το καλοκαίρι του 2020 η Ελλάδα είχε την αρνητική πρωτιά, ενώ σε αυτή την έρευνα η Κύπρος εμφανίζεται πλέον με το υψηλότερο ποσοστό.

Σχετικά με τα οικονομικά της οικογένειας και του νοικοκυριού καταγράφεται μια μικρή βελτίωση σύμφωνα με τις δηλώσεις των ερωτηθέντων. Το ποσοστό των Ελλήνων που αγωνιούν για την οικονομική κατάσταση των οικογενειών τους παρουσιάζεται σταθερό, που αρκεί ώστε η χώρα να μην έχει πλέον το υψηλότερο αρνητικό ποσοστό στην Ε.Ε. (EL:54%, EU27:26%). Μεγάλη μείωση παρατηρείται στο ποσοστό όσων δηλώνουν ότι δυσκολεύονται να πληρώσουν τους μηνιαίους λογαριασμούς (EL:69%-14 αθροιστικά: δηλ. 28% τις περισσότερες φορές & 41% κατά καιρούς, EU27:32%). Η τάση αυτή παρακολουθείται και από τη μεγάλη αύξηση στο ποσοστό όσων δεν

αντιμετώπισαν καμία δυσκολία στην πληρωμή των λογαριασμών, ποσοστό που παρόλα αυτά απέχει πολύ από το αντίστοιχο των υπόλοιπων Ευρωπαίων (ΕΛ:31%+14, ΕΥ27:67%). Σε αντίθεση με τους Έλληνες, οι ευρωπαίοι αξιολογούν θετικά την οικονομική κατάσταση της οικογένειάς τους και εμφανίζονται καθησυχασμένοι σε αρκετά υψηλότερο ποσοστό (ΕΛ:46%+1, ΕΥ27:68%-2).

2. Σημαντικότερα προβλήματα για την Ελλάδα & Ε.Ε.

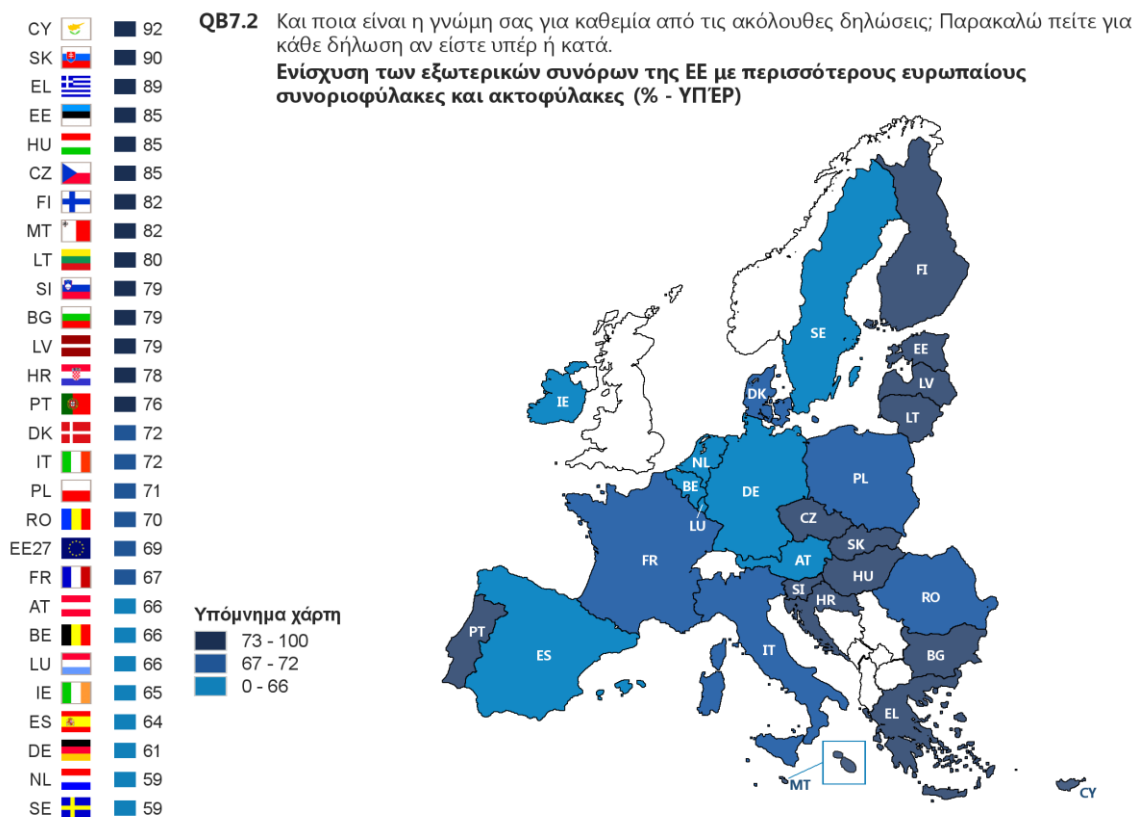
Η εξάπλωση της επιδημίας του κορωνοϊού έχει σοβαρές επιπτώσεις αλλάζοντας άρδην τα δεδομένα στην οικονομία, την υγεία και την κοινωνία εν γένει. Σε αυτή τη φάση, και εν μέσω ακόμα της πανδημίας, οι Έλληνες εκτιμούν ότι **η οικονομία αποτελεί το σημαντικότερο πρόβλημα που αντιμετωπίζει η χώρα**, καταγράφοντας αύξηση του αρνητικού ποσοστού (ΕΛ:59%+10, ΕΥ27:33%).

Η υγεία ακολουθεί στη 2η θέση (ΕΛ:44%+14, ΕΥ:42%), **φέρνοντας την ανεργία από τη 2η στην 3η θέση** (ΕΛ:37%-7, ΕΥ27:25%) και στη συνέχεια ακολουθεί το δημόσιο χρέος (ΕΛ:13%-7, ΕΥ27:13%), ενώ το μεταναστευτικό φαίνεται να ανησυχεί λιγότερο συγκριτικά με την προηγούμενη έρευνα (ΕΛ:11%-22, ΕΥ:7% -4). Ακολουθούν με ποσοστά μικρότερα του 10%, κι ως εκ τούτου ως λιγότερα σημαντικά προβλήματα, η εκπαίδευση, η αύξηση στις τιμές και το κόστος ζωής, η φορολογία, το έγκλημα, το συνταξιοδοτικό, η τρομοκρατία, και τέλος, η κλιματική αλλαγή και το περιβάλλον.

Αντίστοιχες μεταβολές παρατηρούνται και στην άποψη των Ελλήνων σχετικά με τα σημαντικότερα προβλήματα σε επίπεδο Ε.Ε. Το μεταναστευτικό έχει επίσης μετακινηθεί από την πρώτη, σε αυτή την περίπτωση στην 4^η θέση (ΕΛ:24%-14 ΕΥ27:18% -5). Πλέον η σημαντικότερη πρόκληση για την Ε.Ε. είναι η υγεία (ΕΛ:42%+12, ΕΥ27:38%+16). Στη 2^η θέση έχει περάσει η οικονομία (ΕΛ:39%+5, ΕΥ27:35%), ενώ ακολουθεί το στενά -με την οικονομία- συνδεδεμένο πεδίο της δημοσιονομικής κατάστασης των κρατών-μελών (ΕΛ:35%+12, ΕΥ27:21%+4-2). Έπειτα ακολουθούν με χαμηλότερα ποσοστά ανησυχίας, η ανεργία (ΕΛ:15%-3, ΕΥ27:15%-2), οι προκλήσεις της επιρροής της Ε.Ε. στον κόσμο (ΕΛ:12%-2, ΕΥ27:9%-1), η προστασία του περιβάλλοντος και η κλιματική αλλαγή (ΕΛ:8%-2, ΕΥ27:20%), η τρομοκρατία (ΕΛ:5%-2, ΕΥ27:6%-1), και η εγκληματικότητα (ΕΛ:5%-4, ΕΥ27:5%-1).

Η κατάσταση της ευρωπαϊκής οικονομίας αξιολογείται με παρόμοιο τρόπο από Έλληνες και λοιπούς ευρωπαίους πολίτες, ενώ σταθεροποιείται η μεταστροφή που διαπιστώθηκε στην προηγούμενη έρευνα το καλοκαίρι 2020, με πτώση της θετικής και άνοδο της αρνητικής αξιολόγησης για την ευρωπαϊκή οικονομία (θετική: ΕΛ:35%-3, ΕΥ27:32%-2, αρνητική: ΕΛ:61%+3, ΕΥ27:60%+4).

Παρά το γεγονός ότι το μεταναστευτικό δεν αξιολογείται πλέον από τους Έλληνες πολίτες ως το σημαντικότερο πρόβλημα για το 2020, το ποσοστό των Ελλήνων που **υποστηρίζει σθεναρά την ενίσχυση των εξωτερικών συνόρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης** με περισσότερους ευρωπαίους συνοριοφύλακες και ακτοφύλακες, συνεχίζει να είναι ιδιαίτερα υψηλό (3^ο στη σειρά μετά την Κύπρο και τη Σλοβακία) (ΕΛ:89%-4, ΕΥ27:69%-2).

III. ΜΕΛΛΟΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

1. Κοινές ευρωπαϊκές πολιτικές

Οι Έλληνες υποστηρίζουν τις κοινές ευρωπαϊκές πολιτικές με ποσοστά που σε αρκετές περιπτώσεις ξεπερνούν διαχρονικά το 80% του συνόλου των ερωτηθέντων κάθε φορά. Οι βασικές αρχές του ευρωπαϊκού οικοδομήματος, όπως αντανακλώνται σε αντίστοιχες πολιτικές, συναντούν ισχυρές τάσεις στήριξης κι ενθάρρυνσης από τους Έλληνες πολίτες. Πιο συγκεκριμένα, και με σειρά προτεραιότητας, οι κοινές ευρωπαϊκές πολιτικές που ενθαρρύνονται από τους Έλληνες είναι: αυτές που εξασφαλίζουν την ελεύθερη μετακίνηση των πολιτών της Ε.Ε., ώστε να μπορούν να ζουν, εργάζονται, σπουδάζουν και δραστηριοποιούνται επιχειρηματικά οπουδήποτε εντός της Ένωσης (EL:93%+5, EU27:85%+1), μια κοινή πολιτική άμυνας (EL:88%+8, EU27:78%+1), μια κοινή ενεργειακή πολιτική (EL:88%+8, EU27:77%), μια κοινή ευρωπαϊκή πολιτική μετανάστευσης (EL:88%+6, EU27:73%+2), μια κοινή εξωτερική πολιτική για όλα τα 27 κράτη-μέλη της Ε.Ε. (EL:85%+7, EU27:73%+2), μια κοινή εμπορική πολιτική (EL:85%+10, EU27:77%+3), μια πολιτική για την ενίσχυση μιας ψηφιακής ενιαίας αγοράς (EL:72%, EU27:65%+5), καθώς και σε μικρότερο βαθμό, πολιτικές για τη διεύρυνση της Ε.Ε., που όμως σε σχέση με τα δεδομένα της προηγούμενης έρευνας καταγράφουν πτώση στην προτίμηση των Ελλήνων, ενώ για τους υπόλοιπους Ευρωπαίους παρατηρείται αύξηση στο αντίστοιχο ποσοστό (EL:46%-4, EU27:50%+6). Τέλος, οι Έλληνες εκφράζουν ακόμη υψηλότερα ποσοστά εμπιστοσύνης για την Ευρωπαϊκή Νομισματική Ένωση (ευρώ) (EL:81%+11, EU27:70%+3).

2. Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία

Με σκοπό την προστασία του περιβάλλοντος και την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής, στο πλαίσιο μιας Ευρωπαϊκής Συμφωνίας, **η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει να δώσει προτεραιότητα στην ανάπτυξη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας**, την καταπολέμηση των πλαστικών αποβλήτων και την καθοδήγηση σχετικά με το θέμα των πλαστικών μίας χρήσης, την υποστήριξη των Ευρωπαίων αγροτών ώστε να παρέχουν στους Ευρωπαίους πολίτες οικονομικά προσιτά και ασφαλή τρόφιμα, και την προώθηση της κυκλικής οικονομίας ως σύστημα που προστατεύει τους φυσικούς πόρους και περιορίζει τα απόβλητα.

Στον πίνακα παρατίθενται με τη σειρά που ιεραρχήθηκαν από τους Έλληνες και συνολικά τους Ευρωπαίους πολίτες οι στόχοι που καλείται η Ευρωπαϊκή Ένωση να εστιάσει κατά προτεραιότητα:

	EL 	EU27
Ανάπτυξη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας	60%	52%
Καταπολέμηση των πλαστικών αποβλήτων	46%	48%
Υποστήριξη αγροτών της Ε.Ε. ώστε να λαμβάνουν δίκαιες αμοιβές	45%	39%
Προώθηση της «Κυκλικής Οικονομίας»	41%	39%
Προστασία της βιοποικιλότητας	37%	31%
Στροφή προς μηδενική ρύπανση	37%	28%
Μέτρα για να καταστεί η Ε.Ε. ουδέτερη σε άνθρακα μέχρι το 2050, μειώνοντας στο μηδέν τις επιπτώσεις από εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου	32%	30%
Μείωση της κατανάλωσης ενέργειας	29%	28%
Θέσπιση φόρου σε προϊόντα που εισάγονται από τρίτες χώρες, οι οποίες έχουν χαμηλότερα πρότυπα πολιτικής για το κλίμα από ό,τι η Ε.Ε.	24%	21%

3. Next Generation EU/Επόμενη Γενιά Ε.Ε.

Η κρίση του κορωνοϊού έχει οδηγήσει την ευρωπαϊκή οικονομία σε μεγάλη ύφεση και για να διασφαλιστεί ότι η ανάκαμψη θα είναι βιώσιμη, ομοιόμορφη, χωρίς αποκλεισμούς και δίκαιη για όλα τα κράτη μέλη, η Ευρωπαϊκή Ένωση κατάρτισε ένα σχέδιο ανάκαμψης 750 δισ. ευρώ, με τίτλο Next Generation EU/Επόμενη Γενιά Ε.Ε., το οποίο θα δώσει προτεραιότητα στις ενέργειες που απαιτούνται για την προώθηση της ανάκαμψης και της ανθεκτικότητας της Ευρώπης, για τη στήριξη της οικονομίας μέσω επιχορηγήσεων και δανείων.

Οι περισσότεροι Έλληνες και ευρωπαίοι πολίτες θεωρούν ότι η Ε.Ε. ανταποκρίθηκε αποτελεσματικά στις οικονομικές επιπτώσεις της πανδημίας του κορωνοϊού, αξιολογώντας ως θετικά και αποτελεσματικά τα μέτρα στήριξης της οικονομίας, όπως ελήφθησαν και εφαρμόστηκαν (EL:53%,EU27:55%)

IV. COVID-19

1. Διαχείριση της πανδημίας

Αναφορικά με τις προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την αντιμετώπιση της πανδημίας του κορωνοϊού, οι ερωτηθέντες θεωρούν ότι πρέπει (με σειρά προτίμησης): να δώσει τη **δυνατότητα στα κράτη-μέλη να στηρίξουν τις επιχειρήσεις και τους εργαζομένους που πλήττονται από την πανδημία** (EL:50%+17, EU27:23%+3), να επενδύσει περισσότερα χρήματα στην οικονομία για μια βιώσιμη και δίκαιη ανάκαμψη σε όλα τα κράτη-μέλη της Ε.Ε. (EL:43%+13, EU27:23%+4), να εξασφαλίσει ταχεία πρόσβαση σε ασφαλή και αποτελεσματικά εμβόλια για όλους τους πολίτες της (EL:33%, EU27:36%), να αναπτύξει μια ευρωπαϊκή πολιτική για την υγεία (EL:29%-3, EU27:27%-3), να επενδύσει περισσότερα χρήματα για την ανάπτυξη θεραπειών και εμβολίων (EL:26%, EU27:25%), να επιβάλει αυστηρότερο έλεγχο των εξωτερικών συνόρων της Ε.Ε. (EL:23%-6, EU27:18%-2), να θεσπίσει μια ευρωπαϊκή στρατηγική για την αντιμετώπιση παρόμοιων κρίσεων στο μέλλον (EL:21%-6, EU27:28%-9), να διασφαλίσει τη διαχείριση και τον συντονισμό ενός στρατηγικού αποθέματος ιατρικού εξοπλισμού, κοινού για όλα τα κράτη μέλη της Ε.Ε. (EL:15%-7, EU27:15%-3), να υποστηρίξει την πρωτοβουλία Παγκόσμιας Ανταπόκρισης στον κορωνοϊό (Coronavirus Global Response) ώστε να διασφαλιστεί η πρόσβαση σε εμβόλιο ή θεραπεία σε παγκόσμιο επίπεδο (EL:15%, EU27:24%), να ενθαρρύνει το συντονισμό και την αλληλεγγύη μεταξύ των κρατών μελών της Ε.Ε., καθώς και μεταξύ της ΕΕ και των γειτονικών χωρών (EL:12%+1, EU27:14%+1), να συντονίσει πιθανούς περιορισμούς στην ελεύθερη μετακίνηση ατόμων μεταξύ των κρατών μελών της Ε.Ε. (EL:9%-1, EU27:10%+1), και να ενθαρρύνει την μετεγκατάσταση βιομηχανιών στην Ε.Ε. από το εξωτερικό (EL:4%-2, EU27:14%).

Έλλειψη ικανοποίησης εκφράζεται για τα μέτρα που έλαβαν για την καταπολέμηση της πανδημίας η Ευρωπαϊκή Ένωση (EL:68% υψηλότερο αρνητικό της έρευνας+13, EU27:49%+5), η ελληνική κυβέρνηση (EU27:56%-19 EL:61%-1) και οι περιφερειακές/τοπικές αρχές στην Ελλάδα (EL:62%, EU27:45%). Όσον αφορά στην αντίδραση της Ε.Ε. για τη λήψη των σωστών αποφάσεων στο μέλλον σχετικά με την πανδημία του κορωνοϊού το σημαντικό ποσοστό των ερωτηθέντων απαντά ότι δεν εμπιστεύεται ότι μελλοντικά θα παρθούν οι σωστές αποφάσεις (EL: 55%+8, EU27:39%+3), σημειώνοντας το υψηλότερο ποσοστό. Ωστόσο, τα μέτρα περιορισμού για την αντιμετώπιση της πανδημίας από τις Αρχές στην Ελλάδα αξιολογούνται ως δικαιολογημένα (EL:57%, EU27:73%).

Σχεδόν όλοι οι Έλληνες εκφράζουν αγωνία για τις οικονομικές επιπτώσεις της πανδημίας του κορωνοϊού στη χώρα τους (EL: 99%+1, EU27:93%+3), ίδιο ποσοστό με Κύπρο 99%, μετά την Πορτογαλία 100%. Η ανησυχία αφορά και στους ίδιους, προσωπικά (EL: 78%-2, EU27:43%-3). **7 στους 10 μάλιστα εκτιμούν ότι θα αργήσει η ανάκαμψη της οικονομίας, με τα πρώτα δείγματα βελτίωσης να εμφανίζονται όχι νωρίτερα από το 2023** (EL: 68%+24, EU27:61%+19). Μόνο 1 στους 5 ερωτηθέντες πιστεύει ότι θα φανούν σημάδια ανάκαμψης της οικονομίας το 2022 (EL: 19%-6, EU27:23%-6), ενώ 1 στους 10 εκτιμά το χειρότερο σενάριο, δηλαδή ότι η οικονομία δεν θα καταφέρει να ξεπεράσει το πλήγμα από τον κορωνοϊό (EL: 10%, EU27:8%+1).

8 στους 10 Έλληνες βρίσκουν ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση διαδραματίζει σημαντικό ρόλο για να διασφαλιστεί η πρόσβαση στα εμβόλια για τον COVID-19 στην Ελλάδα (EL: 82%, EU27:69%). Γενικότερα, οι Έλληνες όπως και οι ευρωπαίοι πολίτες πιστεύουν ότι η Ε.Ε. πρέπει να διαθέτει τα κατάλληλα μέσα ώστε να είναι σε θέση να αντιμετωπίζει στο μέλλον, πιο αποτελεσματικά, κρίσεις όπως αυτή της πανδημίας του κορωνοϊού (EL:97%+1, υψηλότερο ποσοστό της έρευνας μαζί με της Κύπρου, μετά από την Πορτογαλία 99%, EU27:84%+1).

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Το διάστημα κατά το οποίο πραγματοποιείται η έρευνα βρίσκει την ελληνική κοινωνία, καθώς και τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές κοινωνίες, ένα ακριβώς έτος μετά το ξέσπασμα της πανδημίας του κορωνοϊού. Είναι ως εκ τούτου αναμενόμενο απόψεις, αντιλήψεις, φόβοι και ελπίδες να διαμεσολαβούνται από τις επιπτώσεις, και τον τρόπο με τον οποίο η πανδημία αντιμετωπίζεται σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο.

Οι οικονομικές επιπτώσεις της πανδημίας φέρνουν την οικονομία στην πρώτη θέση των προκλήσεων για την Ελλάδα, σύμφωνα με τους ερωτηθέντες. Το σύνολο σχεδόν των Ελλήνων πολιτών θεωρεί ότι η οικονομική κατάσταση της χώρας του είναι κακή, ενώ εμφανίζεται μειωμένο (αν και αρκετά υψηλό) το ποσοστό των Ελλήνων που θεωρεί ότι η ποιότητα ζωής του έχει χειροτερέψει. Η υγεία ακολουθεί ως το δεύτερο σημαντικό πρόβλημα, έχοντας μετατοπίσει το μεταναστευτικό και την ανεργία σε χαμηλότερες θέσεις ως εθνικές προκλήσεις. Έλληνες και ευρωπαίοι πολίτες αξιολογούν τα μέτρα για την αντιμετώπιση των οικονομικών επιπτώσεων της πανδημίας ως αποτελεσματικά, αν και δηλώνουν δυσαρέσκεια για τα μέτρα αντιμετώπισης της ίδιας της πανδημίας. Όσον αφορά στις παρεμβάσεις που θεωρούν απαραίτητες, καταγράφεται η στήριξη των επιχειρήσεων από τα κράτη-μέλη, και οι επενδύσεις για βιώσιμη και δίκαιη ανάκαμψη, η οποία όμως θα αργήσει να έρθει σύμφωνα με τους ερωτηθέντες.

Εντός αυτού του κλίματος της πανδημίας και των οικονομικών, κοινωνικών, ψυχολογικών προεκτάσεων και επιπτώσεων στις ευρωπαϊκές κοινωνίες και τους πολίτες τους, αξίζει να σημειωθούν αντιλήψεις και ανακλαστικά της ελληνικής κοινωνίας σε σχέση με την εικόνα της Ε.Ε. και το συλλογικό αίσθημα του «ανήκειν» σε μια περίοδο πρωτοφανούς κρίσης. Πιο συγκεκριμένα, παρατηρείται σημαντική μείωση της αρνητικής εικόνας για την Ε.Ε., που συνοδεύεται από επίσης σημαντική ενίσχυση του αισθήματος του «ανήκειν» στην Ε.Ε., το οποίο με τη σειρά του φαίνεται ότι τροφοδοτείται από την οικονομία ως κοινό πρόταγμα. Τα παραπάνω αντανακλώνται και στην επιπλέον ενίσχυση της πεποίθησης ότι η Ελλάδα μόνο εντός της Ε.Ε. μπορεί να αντιμετωπίσει καλύτερα τις προκλήσεις του μέλλοντος. Επιπλέον, τα **εξαιρετικά υψηλά ποσοστά εμπιστοσύνης στους θεσμούς της υγείας και το ιατρικό προσωπικό στη συγκεκριμένη συγκυρία, και η σταθερή και σθεναρή υποστήριξη θεμελιωδών ευρωπαϊκών πολιτικών**, δίνουν την εικόνα μιας κοινωνίας, η οποία παρά το έλλειμμα εμπιστοσύνης στην Ε.Ε. και τους θεσμούς της φαίνεται ότι συλλαμβάνει τον εαυτό της ως οργανικά συνδεδεμένη με την Ε.Ε. στην πορεία της προς το μέλλον, ειδικότερα κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, όπου θεσμοί και αντοχές σε ατομικό, κοινωνικό, πολιτικό και οικονομικό επίπεδο δοκιμάζονται.